

ІЗ ПОЛЬОВИХ ЗАПИСІВ БОТАНІЧНОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКИХ ПІВДЕННОБЕССАРАБСЬКИХ ГОВІРОК

Діалектні тексти є базою дослідження говірок на всіх мовних рівнях. Високий евристичний потенціал фіксованого діалектного мовлення зумовлює актуальність наших студій. Перший в україністиці текстовий збірник «Хрестоматія по малорусской диалектологии», в якому було зібрано наративи, записані «від руки» у різний час діалектологами, фольклористами та етнографами, опубліковано у 1913 році [4]. Вихід із друку збірника «Говори української мови» у 1977 році сприяв становленню української текстології [2]. Пізніше, в першому десятилітті ХХІ ст., побачили світ збірники текстів, що відтворюють різні наріччя та діалекти. Серед них варто відзначити працю «Говірки Чорнобильської зони» (науковий керівник проекту П. Гриценко) [1]. Ареал межиріччя Дністра та Дунаю досі не був репрезентований у подібних працях. Вже здійснено перші кроки у вирішенні цієї проблеми. Так, діалектні тексти представлено у роботі «Методичні рекомендації для практичних занять з української діалектології» А. Москаленка [5], тексти говірки с. Шевченкове Кілійського району – у дисертації М. Делюсто [3]. Проте існує потреба в обстеженні та фіксації усього говіркового масиву зазначеної території.

Репрезентуємо фрагмент запису, який було здійснено автором статті у 2006 році в с. Матроска Ізмаїльського району Одеської області. Основою публікації є відповіді на запитання про ботанічну лексику, записані від Дупан Аксенії Макарівни, 1922 р. н., освіта – 2 класи. Відповіді респондента подано курсивом у повній фонетичній транскрипції, питання експлоратора – звичайним шрифтом.

– Розкажіть, будь ласка, як Вас звати, де й коли Ви народились?

– о-о-о / d'vaɥ'am' vt'o'p'oɔ'o ɫ'ɔoɔ'u d'vaɥ'am' vt'o'p'oɔ'o ɫ'marta //

– Де Ви народились?

– t'ut y mat'p'oɔ'k'i // da ja / y ɫ'mami b'o'ul'o ɫ'des'am' / ja o'di'naɥ'ata //

– Чи давно було засноване Ваше село?

– ɫ'mama mn'e p'oɔ'kaz'uvala / ɫ'o b'o'uli ja'k'is' mat'p'oɔ'si t'ut st'o'jali / bul'o get' t'ut'o get' n'us'te vse b'o'ul'o / p'oɔ'kaz'uvala ɫ'o ɫ'n'es'k'o'k'o / ɫ'n'es'k'o'k'o ɫ'hat'o'k b'o'ul'o // b'o'ul'o s'o'j's'em ɫ'mal'o i mat'p'o'ci ja'k'is' t'ut st'o'jali jak w'o'ni c'o'ɫ'o w'o'ni t'ut st'o'jali / c'i w'o'na na'v'ern'o'je / ɫ'kaz'ut' ɫ'o w'o'na b'o'ula ɫ'turki ɫ'bilis' z b'o'ul'garami / i p'o'umini // n'uja ž / z'na'ješ jak m'o'lo'da mal'en'ka ne ɫ'm'o'žna me'n'i ɫ'nad'o / n'ujak me'n'i n'uj ɫ'o / ɫ'o ska'zali c'o mat'p'oɔ'ka / a w'o'ni g'o'w'o'rat' mat'p'o'ca st'o'jali t'ut i pri'žilis'a ɫ'daže t'ut / i tak w'o'ni naz'vali // ɫ'w'o'ul'ic'ju te'per f'o'ur'd'uja v'bili / ɫ'w'o'ul'ic'a f'o'ur'd'uj / tak i cej ɫ'mab'ut' i sel'o tak ɫ'naše tak n'o's'tavili / a ja p'o'dilas'a ja u'že n'o's'l'edn'a / ma'len'ka / i bra't'i'ju v me'ne b'o'ul'o ɫ'w'o's'em / nu tri b'o'og pri'b'ra'j / tri ɫ'n'jat' o's'tal'o's' ɫ'jak'o's' / i nas tri s'est'ri ja ɫ'sama ɫ'sama mal'en'ka v'že // o'dna bu'la s'est'ra

dev'jat'sot'og'o p'ot'om brat dev'jat'sot' 'perv'og'o a p'ot'om p'ishli
p'ishli i p'ishli / i ne znaju sh'o i jak //

– Де Ви вчилися? Скільки класів?

– e-e-e / jak znaite / jak u'zhe 'n'ovna 'xata d'itei / 'tak 'sil'no x'ot'ili
'bat'ko u'чит' / 'v'ivci 'nasti k'or'ovi 'nasti 'nada 'take b'ul'o a ja dva
k'lasa z pla'чom 'v'ip'osila / b'o mi ч'отири класа у'чилис'а 'b'ol'she не
да'вали // б'рат 'm'ii ч'итир'и у'чи'с'а // а ja вже так т'ікала 'w'улиц'ами /
x'ot'valas'a од 'bat'ka / 'm'il'ki ш'об у ш'к'олу п'іти / так 'sil'no л'убила і
у'чилас' хара'ш'o // у'чила б'рата 'даже / ар'іф'мет'ік'у v'in не п'он'іма'ю / і
v'in 'пише на 'n'і'юн'ік'е і ja на 'n'і'юн'ік'е загл'ада'ю ш'об сп'исати у 'мене / а
ja x'ot'vaju / да'си мен'і ш'об'неб'уд' т'од'і дам т'об'і сп'исати ja / д'ралис'а /
ну v'in два'ц'ат'og'o / а ja два'ц'ат' vt'or'og'o // v нас два 'g'oda ja 'sil'no
x'ot'mila v ш'кол'у / ну два при р'у'мин'і 'g'oda ja п'оу'чилас' і вс'o // 'b'ol'she
мен'і не 'дали 'жизн'і / 'ти d'iv'china / т'об'і не 'nad'o у'чи'ц'а / а ха'і v'in 'у'чи'ц'а
// а g'p'osh'i сч'і'tat' у'm'ijy

– Що у Вас садять на городі?

– ш'o ми 'садем на g'or'od'e // са'дили ба'гат'o на g'or'od'і та 'засуха та
'була / v'ин'og'рад не бу'ю x'or'oshii 'ves' g'or'od бу'ю пош'ти у v'ин'og'рад'і /
куку'рузу / а т'o б'о'ю v'ин'og'рад / п'oit'om б'ули 'jab'луки с'ливи / абри'к'оси
шт'ук т'ри'ц'ат' 'було пак'ет н'у зна'єш g'od v g'od g'od v g'od 'начал'o
v'ис'ихат' / v'ис'ихат' / v'ин'og'рад б'о'ю d'ov'g'o вже d'iti 'були у нас v'елик'і
ш'че / п'ома'гали 'p'izati на п'p'ow'ol'ki / а п'ot'om 'начали п'оли'ват' /
'зас'уха ja'кас' с'тала і v'in 'нача'ю p'op'a'dat' / x'ol'одна v'oda v k'ol'od'az'і
і v'ip'us'kali 'v'ин'ич'ок н'у je 'd'erev'o / а п'ol'ov'ин'o 'v'исох'ло // 'були v нас
так по'се'ред g'or'oda п'оса'дила ч'отири g'up'ixa у'же отта'ко'ї т'ов'иш'ни
// два 'ч'ут' 'тон'ше / o'dин та'ки je / а т'o вс'і v'с'ох'ли // так п'оса'дила раз
б'ула п'оса'дила 'v'иш'ні / 'н'ескол'к'o шт'ук / п'ot'om так жер'дел'і б'ул'o
т'p'удн'o п'оли'ват' / 'n'устии ш'лан'г'у v g'or'od'і 'v'ідрами н'о'сила з'ран':а
v'іd'ra т'ри / і так v'одна жи'ва / j'ij' b'og spa'ce j'ij' // обри'к'оса по'с'ох'ла /
ч'е'реш'на од'на і д'руга // т'ут б'ули ч'е'реш'на і по'с'ох'ли / п'ot'om у нас
g'рад б'о'ю 'sil'ниi / на g'or'od'і б'ул'o т'ри там од'на і град п'і'ш'o'ю із
p'у'мин'ij'і // т'ут як'раз 'к'омнат'у ми мали ст'p'o'или і та'к'o 'div'is':a у
v'іk'no / 'div'is':a / а град б'о'ю та'ки' як 'n'iv'jai'ц'a і так 'm'il'ki т'рин'-
ди'рин' / 'v'ибив ши'б'ки і v ст'і'ні та'к'і 'jam'ki 'jam'ki // і т'і ч'е'реш'ні от
'div'is':a по'в'ибива'ю ст'w'о'ли / і w'о'ни на д'ругий g'od вс'і п'о'гибли // 'l'it'om
жа'ра / а w'о'ди w'от ка'к'o w'от ст'о'жал'o / град 'v'ибив / т'o п'о'с'ох'ло /
н'у а 'зараз п'оса'ди і там п'op'a'de / а т'і v'ис'ок'і dv'і вже 'vas'a син 'get'
сп'ил'ав а од'н'у д'о'пил'у'je / а там o'd'на 'то'же вже так / н'у там je j'ij'
'ч'ут'-'ч'ут' абри'к'оси ну g'ут'ул'iv ба'гат'o / v ц'ім g'od'у ур'од'или 'n'jam'
чи 'ш'ест' чи 'сем' // jak симе'p'інка / jak ра'н'ушка та'ка 'ран'і с'ладе а 'b'ol'she
ше ше і мара'б'ел'ки //

– Які ще сорти яблук є?

– ч'орнос'ли'ю / 'jab'луки k'расн'і / ja'k'is 'vas'a п'оса'ди'ю / ну ш'че не p'од'или // і

те ја'к'іс' поса'диу не ро'дили м'ол'о'д'і шче / а ну ш'о у нас там шче //

– Які у Вас сорти вишні, черешні?

– \ушин'іу ба'гат'о // вже ј пови'р'уб'ували // вже і не'маје / о'д'н'оу \гет' зр'о'убау / д'р'о'з'у до п'ол'о'в'ини // і так шт'ок \дес'ат' б'о'ул'о \ушен' / а шчас \п'јат' \ш'іст' о'с'тал'ос'а //

– Які види вишень?

– та'к'і \р'оз'ов'і / \м'елк'і / а је од'на т'ут у д'в'о'р'і р'ос'те / \б'іл'а х'в'іртки / мален'киї х'в'остик / к'рупна та'ка з'најеш / м'і'ч'уринка називајец'а // ої цеї з'од ур'одила / ої кра'сива / јак че'реин'а / а на з'ор'од'і \ч'ут' \поже / јі це \кисле т'оже кра'сив'о \жалк'о ви'р'уб'уват' / ну н'іх'т'о не \јіст' / \в'о'ни не \х'оч'ут' / \ви'жат' не \јі'д'ат' / зем'л'а \ч'орна / \шпа'ки \јі'д'ат' / та \јіх //

– А шпанка є?

– ну це ж називајец'а \шпанка / а т'о је \дичка \такиї \ч'орна та'ка / а \т'ојі не' м'аје / а це \ч'орна та'ка / к'рупна \т'оже х'ор'оша \ушин'а / ми јі зака'тали т'р'ошки / ну к'ом'н'от н'іх'т'о не \јіст' // жер'дел'а \п'равда у нас т'ут к'рупна / кра'сива / је од'на кон'в'ул'іјі је / о'д'на зд'ор'ова та'ка / \ран':а-\ран':а / н'оу та'ка \мел'ін'ка / н'оу та'ка вес'на \роде / та'ка мед'о'ва все на жер'дел'ах //

– А шовковиця?

– ш'ов'к'овиц'а је у нас / ја і за'б'оула / је о'д'на / ја і не з'нају с'к'іл'ки \јії вже з'од ма'б'ут' т'рицат' / і в'ін оце т'р'охи обр'о'убау / б'о ч'о'з'от'о \начали \н'ортиц'а / та'ка / і кур'чатка кл'о'у'јут' / і в'ін т'рохи \јі'јі зр'о'убау / а т'о шче т'р'охи так \јест' // і \д'ос'і \лист'а шче зелен'о // ш'ов'к'овиц'а о'д'на / \б'іл'ше не маје // о'це ми та'к'і ба'гат'і //

– Які ягоди ростуть?

– в сел'і у нас / \разн'і / не'важн'і / б'оули у мене і сими'ренки / б'о'ул'о і б'ілії налив / і \в'с'охла сими'ренка / \в'с'охла п'от'ом // о'дин в'ін \вир'вав б'о м'ішав на с'тежк'оу / ја'киї б'оуї \п'ізнії / \кисл'у'ватиї // \ос'ін':у \б'оуї і пок'лау \д'о \паски де ст'о'јат' / ну о'дин шче ос'тавс' / а о'це т'ут не'далек'о у о'д'н'о'г'о ч'ол'о'в'іка / је в'ін \т'іл'ки не'давн'о п'ост'ројивс'а / је \јабл'о'ука / о'т'о ви \м'ожете там назби'рати / от \јабл'о'ука //

– А ягоди, наприклад, малина?

– \в'с'охла / б'оула малина / кл'уб'н'ік'оу са'дили / са'дили / п'о'с'охла і не п'о'нишчат' \мајут' п'оли'ват' / п'о'лили / \вис'охла і так \т'ојі ма'лини / ка'лини / все у'с'охл'о // \т'оже \б'оула / р'ос'ла і у'с'охла / не з'нају і кл'уб'н'іки т'оже не'маје // х'оч'ем так за'вести та'к'ог'о \с'орт'у //

– А смородина?

– см'ор'о'дини ба'гат'о / ої / в мене см'ор'о'дини так т'ут п'о'під \с'етку \ц'ілії \р'ад ја б'оула нар'вала і пр'ода'вала \даже //

– Яка смородина?

– \ч'орна но не та де \кажут' / \јакас' је // \д'о р'о'га / та'ка \м'ел'ін'ка / а ў \мене / к'о'ли \чут' п'оли'вају / б'о'уваје та'ка кра'сива ну бе'рут' \т'оже ха'рашо // ја і зака'тала \банку / чи д'в'і \бан'очки п'о-\м'о'јему / перем'о'л'ола / јак вже п'осл'едн'ују з'і'брали / а т'о нар'вала \јат' чи \шест' к'іл / пр'о'дала

п°о л°ос'ем рубл'еї за к'іл°ограм / да т°оргувала баба гр°ошеї / із ц°ог°о
бул°о багат°о / як ја отак јіјї п°осадила п°оп'ідс'ітк°у к°ус°ок / н°у шч°об
не б°ула с'етка так / а п°оклав п'ід дал°ої / і гет' кор'ін' вур°убав / а там
к°ус°оч°ок чут' / а та ст°ор°она так багат°о в'мене / так шч°о см°ор°одину
ја мају //

– Які сорти винограду?

– вин°ограду в нас н'іч°ог°о не ос'тал°ос'а / на г°ор°од'і в°обше пр°опав /
куст°ов неск°ол'к°о там // заїбер је / кал'іпр°овки п°о-л°ојему на г°ор°од'і / і
кал'іпр°овки п°о-л°ојему нема в'ін куц'убаиш / два куст°а називаєс'а / отак'і
г°р°они / дліна г°р°она / а в°она шче ї в б°оки пус'кала / так шч°об к'іл°о
п°олт°ора одна г°р°она була / оце отута в°она с'аде і с'етка така була
т°ож ос' пр°опала вс'а / чи м°ор°ози / чи нечн'іли п°опризкат' / чи п'іш°оу
злив / так п°озбивала там в°она к°уш'ів / не пр°опали гет' / ну вже
слабен'к°о / то ж ми вина надушували п°о три б°очка і на в°осемнац'ат' /
і на двац'ат' / і на п'атнац'ат' / так шч°о ч°ол°ов'ік пив-пив та ї п°огиб от
вина / та ї сина забрав с: °об°оју / да / через вино пр°опали об°оје / да / да
// вина бул°о в°они кр°ужками тили / кр°ужки в°отак в'зали к°ол°о
б°очки / давай / чашку в'зали і пр°опав і син і ч°ол°ов'ік / вже дав'но / дес'
двац'ат' л'іт јого вже немаје / а ја ї не счи'тају / не доуже б°уу х°ор°ошиї /
то ї не счи'тају //

– Як слід саджати виноград?

– са'дит' // ми са'дили кл°учками / ми са'дили п'р°ост°о а де в'ін са'дили п°о-
л°ојему в кал'х°оз'і / т'риц'ат' г°од пр°ор°обила в кал'х°оз'і / як пришла ја в
цеї дн'ір в'ін ме'не запи'сау / в'ін в'мене рибак б°уу / і запи'сау у рибак'и / ну
јак вже с'ети ја вјазала для јого / а п°от'ому вже ї зл'іти разом / с'ети
вже ја не нуж'на / в кал'х°оз п'ідеиш // ја не х°от'іла / ну так і п'ішла із
первих г°од°оу з в°осемнац'ат' г°од чи дев'атнац'ат' ме'ні б°ул°о мален'ке
нашл°ос' і т°од'і н°осл'е в°оїни уже притихл°о вже / ато ми ж у нас тут
румин т°ут б°уу / ми ж х°одили / р°умин т°ут б°уу / при р°умин'і ми
т'рошки пр°ожили шче ї чут'-чут' / а п°от'ом і зн°оу / т'і р°умини і зн°оу
р°умини ж назад отбили рус'к'і / і то'д'і вже на'чау к°ол'х°оз наст°ојашичї
вже / ми п°очали раб°отат' / т°ут сад кра'с'івїї / отакїї о тут буу ай-ай /
там маје не'скол'ко / дес'ат' чи с'к°ок°о б°ул°о / ш°об ми це дл'а ва'рен':а /
от'ої длі'н:иї маж°орка називаєс'а / самїї в'ін так пак'ет наг°ул / а низ
у'сеї / та ми ж м'іс'ац' р'ізали т°ог°о вин°ограду / як п'ішоу д°о куст°а / а
тут дн'і па'н'ери / отакїї вис°окиї / на пр°ов°олк'і / і от'о па'н'ери / в'ідра
ї н°осим°о д°о ма'шини / така ж крас°ота б°ула / ої с'к°ол'к°о ж в°они
вина в не'крас°овку в°озили // б°о наше сел°о мален'ке т'р°ошки б°ул°о нас
л°удеї т°ож нас прит°улили д°о не'крас'івки // д°о лип°ованів / і т°о ми там
це ми р°обили т°ут / б°о виноградник / г°ор°од наш б°уу / не г°ор°од / а ну
јак / наш у'част°ок аж п'ід лазер°ов°о чи де туди дес' там оце јак
к°он'чајец'а в'ілазил°о с'уда називалис' іва'нешти і там ми т°оже д°о
вин°оградника / то'му самїї заїбер і тишчу первиї буу / заїбер і тишчу
первиї чорниї такиї длі'ненкиї / такиї н'ізен'киї / ми так јо'г°о

перев'язували без п'р'ош'ол'оки / дл'а ви'на / а т'ої бу'у са'ма к'ол'і'р'о'ука / ст'ол'би за'к'оп'ували / но'сили ми ж'ін'ки і цеї ја т'об'і ро'с'казују тут ми на'в'ит' кл'у'ч'ок і ми / в' себе п'оса'дили у з'ор'од'і //

– Якої довжини вони мають бути?

– ч'отири л'ічка шч'об б'ул'о ч'отири л'ічка / од'не л'ічк'о шч'об к'ор'ін' п'ус'кал'о і т'ри л'ічка дл'а т'ог'о рас'т'ен'їја от л'ічка т'ок'о ми одр'і'зали і / так јак п'оса'дили і з'ор'б'оч'ок / з'ор'б'оч'ок / в'ін јак т'о пус'каје / мит'од'і перер'обл'ајем шч'об там н'і к'о'машки не з'їли т'ої наген'ок і п'от'ом зн'ов і так о'це ми вин'ог'рад л'ир'остили не куп'л'али а п'от'ом в'же к'оје ја'кі пр'одали ш'о ми р'і'зали і са'дили та'к'о ка'навка л'ч'ут' вигл'а'дала і т'оже та'к'о на'сипали і це називалас' шк'олка / і там п'ус'каје к'ор'ін':а / два л'ода п'ор'ос'те ми п'оли'вајем / ка'налка зн'ов і ми ви'к'оп'ували / са'дили п'оп'ід с'клад це т'оже так / це јак пр'оп'а'дала ну кл'учк'у л'овз'о ж'дат' і там л'ожна і б'ул'о ц'у шк'ол'очк'у в'же хранили і в'он'о там і б'іл'ше л'ир'осте і зр'і'зајеш ста'ре два л'ічечка оставл'ајеш з'низу і са'дили т'оже / з'ор'б'оч'ок п'о'ка п'ри'мец'а / р'об'ота велика / б'о т'о ја з'ол'х'озу / р'об'или тут / т'о в' нек'рас'івки ми і са'пали пат'с'олн'ух / са'пали і гарману'вали / к'ін'ми о'р'али / і ми шче в'ја'зали сн'оти / к'ос'оју к'осили / ја к'осила с'т'ок'о і о'вес / і т'рави л'разн'і / все к'осили / а п'от'ом ја пере'шла в' п'і'т'омник / у п'і'т'омник'у ра'б'отала // і т'о л'і'драми / т'оже з'б'очки з'в'од'оју на'п'овн'ајут' / і о'т'о л'і'ск'ол'к'о л'і'дер у л'б'очк'у / п'о д'вац'ат' л'јат' р'убл'еї ми пр'ода'вали // а с'к'ок'о там / о'так не'п'овне в'ідр'о б'ул'о // це в'ідр'о та'ке не'п'овне / о'це в'он'и с'т'ок'о л'риби да'вали і д'вац'ат' л'јат' р'убл'еї // ја за'п'омнила х'ор'о'ш'о с'т'ојіла та л'рибка // там б'оу' т'олст'ол'об / б'ілії дзер'кал і а'мур / т'ри с'орта о'це б'ул'о / і в'он'и о'ц'у л'риб'очк'у у т'і л'б'очки / і зак'р'уч'ували / і везли л'ес' б'ог јо'з'о з'наје к'уда // л'і'риш / п'о т'риц'ат' ма'шин л'очеред' ст'ојала с'юди д'о нас / п'і'т'омник та'киї с'ил'ниї б'оу' //

– А зараз вже немає?

– н'і'ч'ог'о у'же / ја зап'итала / п'овал'ал'ос'а / н'і'ч'ог'о // з'і'п'ози ж' б'рали шче // о'це привез'ут' риба'ки / т'ут же риба'ки р'ибалили / л'риб'у с'да'вали / кал'ган б'оу' / і це / х'ор'о'шиї ка'расик б'оу' // в'угл'і та'к'о / ої јак в'он'о / а та'к'о р'оз'вил'очка / за'бит'і д'в'і л'ост'оч'ки / і т'о л'ножик'ом т'у'ди зап'хајем т'у р'ибинк'у і / л'ножи'ком зр'і'зајем л'верх јі / шч'об б'у'ли т'і б'і'лен'ки л'видн'о бу'л'о / з'најеш / у л'риби је та'к'і не гла'за / а там шч'ос' јак л'м'оз'ок / чи шч'о там / і там з'і'п'ози // і т'о ми р'і'жем / л'р'і'жем / а д'і'в'чата бе'р'ут' т'у л'риб'у / і т'о так ле'ген'к'о / так вит'а'гали т'і / о'т'і б'е'лен'кі д'ва ку'с'очка / і ку'дали у т'ої / не наша'тир'ниї / а та'ке смер'д'уче / п'р'ам в' б'у'тилках оста'ке / в'он'у'че // і л'от'ім вит'а'гали / л'терли на м'у'к'у јо'з'о / јак л'в'они / м'ол'оли / чи л'терли // і о'т'о к'о'ли кл'али / к'о'ли л'риба п'ус'кала і'кр'у / і л'ін д'н'а д'ва / ја не з'нају с'к'ілки в'он'о жи'л'о там у в'од'і //

– Які трави у Вас в селі ростуть: на полі, на городі?

– на л'нол'і ја не з'нају // ја к'о'ли к'ол'хоз б'р'осила / в'же ж' д'вац'ат' л'з'од

лпенс'ію н°ол°у'чаю // ну у нас в з°ор°од'і як'і т'раву/ п'реї б°уї / шче н°от°ом / от та ж'ирна / ж'ир'нен'ка / ж°ов'тен'ким цу'ї'те ж'ирна ц'а / баг'ат°о жі в стел'ну // ја мал'ен'ка б°ула у бат'ка / з°од ч°отир'нац'ат' л°оже мел'ні б°уло / у нас б°уї к'ін' / н°ов°оска / і ја сил'но л°убила кав°у'ни виб'і'рат' // і мел'не бат'к°о о'це запр'а'же мел'ні к°он'а / і на с'теп / де т°ої наш баш'тан / нам п'ят'на'ц'ат' с°от°ок да'вали / як л°уд'ам о'дин к°ус°ок да'јут' / баш'тан назива'с'а // і от°о ја јід°у / бил мел'ш°ок / і це назби'рају к°учки / і т°о бач°у де дин'і ж°ов'т'іјут' / б'і'з°ом //

– А які види кавунів були?

ну б'і'лше о'ці / раб'і н°ол°о'сат'і н°ол°о'сат'і / б'і'лх і блиск°о не б°уло // тел'пер бач°у і б'і'л'і і свет'лен'к'і / раб'і о'ці ота'к'і от // а шче б°ув т°у'ман назива'јец'а ч°орний-ч°орний / п'рам гет' ч°орний // не ч°орний / а та'киї т°омн°о-сал'атний / зел°он°о / т°омн°о-зел°оний // зл'анеш / а в'ін та'киї ле'жит' та'киї ж°ов'тий ж°ов'тий та'киї / з'начит' с'п'ілий в'же //

– Як за лопаткою чи за хвостиком визначити, що він уже дозрів?

– а је та'киї зак'р°учениї зак'р°учениї / і л°опат°очка / і як'шч°о л°опат°очка н°о'с°охла / т°о в'же с'п'ілий // як зел°оний / т°о зел°оний / як од'не зел°оне од'не с'п'іле / т°о јест' с°у'ха л°опатка / с°у'хий хл°остик шче зеленк°у'ватий / т°ојест' з'начит' б°уде б°уриї в'ін / та'киї р°оз°овиї / а як о'б°оје б°уде // т°о так бат'к°о мел'не нав'чив // ја знају шч°о с'ін°о та'ке па'х°уче / і т°о як н°ус'т°у к°он'а / в'ін па'сец'а // не л°ожеу надив'шатис'а / і п'рам°о ота'к°о л'ажу і л'аж°у / і ота'ке с'інце / і в°он°о н°ус'каје от та'к'і семе'на в'же / св°о'јі к°ол°о'с°очечки / ну та'ке па'х°уче / і т°о от°о с'ін°о ја нар'в°у нар'в°у / нар'в°у / к°о'с°у ја не б'рала / к°о'сит' ја мала б°ула / низк°у'вата // нар'в°у / і н°овн°у н°ов°оск°у наг'р°уз°у кав°ун'iv / і н°остел°у те с'ін°о / і јід°у с°о'б'і //

– Як називається бадилля кавунів?

а лудина / лудина / бадил':а це та'ке в карт°ошки / в н°ом'і'д°ор бадил':а / у б°ур'а'ка бадил':а / а шче так лист'а ми кажем°о //

– Як називаються маленькі огірочки?

– ої як в°он°о / в°он°о і х°ор°ош'і дл'а зак'васки х°ор°ош'і / т'іл'ки мал'ен'киї в'ін шче / в°они все так / із цу'ї'т'очками бу'вајут' як мал'енк'і // р°осте / і цу'ї'т°оч°ок в них опа'даје // не знају як јих називајут' //

– А не називають їх пуп'янки?

– н°уп'ан°ок / як бачим°о шч°о ж°ов'тий / а ог'і'рка ї близ'к°о не'маје / а т°о ја н°одив'лас'а ж°ов'тий / н°уст°оц'в'ит назива'јец'а // н°уп'ан°ок / це к°о'ли шч°ос' р°осте / ну як / шч°о у нас плет'ец'а / ну як кав°ун / л°ожна ска'зати н°уп'ан°ок з кав°ун'ц'ами // а в ог'і'рках н°уп'ан°ок н'і //

– Як називається огірок, залишений на насіння?

– на'с'ін:иї // ја так з°ов°ор°у // в'же ж°ов'тий ж°ов'тий н°от'р'ісканиї / от т°ої х°ор°ошиї та'киї / н°от'р'ісканиї- н°от'р'ісканиї / в°от т°о х°ор°ош'і ог'і'рки на зак'васк°у х°ор°ош'і // в'ін б'і'л°оз°убка назива'јец'а // а як та'киї сам гла'ден'киї і в'ін в'же ста'риї / а сам та'киї ч°ут'-ч°ут' сал'атний / в'ін н°ок'васиш / а в'ін р°озч'вака'јец'а / нех°ор°ошиї в'ін на зак'васку // т'іл'ки

лїсти х°о|р°ошиї в'ін / х°о|р°ошиї / в'кусний / но к'васит' жіх нел'з'а // жіх |р'ізні с°ор'та је // нежен'ки је / ос' це на зак'васку // а је ч°орн°об'ривці / ос'та'к'і ма'супен'к'і вже ж°оув'і // ої купила сем'а'н'їю ч°орн°об'ривці / от та'к'і ма'н'ун'і вже ж°оув'тен'к'і ж°оув'тен'к'і // а от та'киї |дл'іниї і т°о'нен'киї / та'киї |дл'іниї зел'оний зел'оний / от ја за'била јак в°о'ни х°о|р°ошиї називају'а //

– А що таке корч?

– к°орч кар'т°ошки / к°орч вин°о|град°у / шче на шч°о |к°орч // п°ом' |д°ор'ів |к°орч // у нас је т°ут о'дин |руский жи'вє // т°о ї в'ін ме'не перег°о'в°оре // ја |ј°ому г°о'в°ор°у / т'і'каї б°о уна'деш у |п°огреб // |баб°ушка / ти не п°он'і'мајеш // т°о не |п°огреб / т°о п°од'вал // чи о'т°о ка'в°уна п°ор'і'зали / ја г°о'в°ор°у / їди ка'в°уна лїсти // ка'к°ої ка'в°ун / н°о т°о |арбуз // н°у ти не п°он'і'мајеш // |к°ожне с'л°о'в°о в'ін ме'не перег°о'в°орит' // от т°о не |так |баб°ушка |ти г°о'ворит' / |ти бе'з°:убаја / ти с'тараја / ти н'і'ч°о'г°о вже не пон'і'мајеш // а ја г°о'в°ор°у / ну учи учи |баб°ушк°у / јак о'т°о |аї'ц°о |к°урк°у |чит' / так у |нас ос'цеї |дан'ік //

– А як у Вас називається середина розрізаного кавуна?

– ка'в°ун / т°ої в°овк / в°овк //

– А чому так називають?

– н°у / ме'н'і |в°овка ос'та'в / ме'н'і |в°овка // |р'іж°ум' / |р'іж°ум' так / не |д°уже г'либ°ок°о / р°озкри'вајут' / а там ота'киї / ме'н'і |в°овка ос'та'в //

– Які є види динь?

– ја не з'нају / ја |т'іл'ки к°ол'х°озничку |м°ож°у ска'зат' / та'к'і ма'лен'к'і / п°о'тискан'і / та'к'і п°он'ен'к'і // |репенка / к°ол'х°озничка // к°ол'х°озничка / в°о'на та'ка ма'лен'ка / в°о'на невелика р°ос'те ота в°она / і та'ка на'бита / т'а'ж°ола // а |репенка |м°оже ота'ка |вир°ости / з'д°ор°ова.

Отже, фіксація діалектного мовлення ареалу межиріччя Дністра та Дунаю і його репрезентація у текстах сприятимуть відтворенню його мовної картини як функціонуючої системи.

Список використаних джерел

1. Говірки Чорнобильської зони: Тексти. – К.: Довіра, 1996. – 360 с.
2. Говори української мови: Збірник текстів. – К.: Наукова думка, 1977. – 591 с.
3. Делюсто М. С. Граматика говірки у світлі тексту: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. – К., 2010. – 235 с.
4. Дурново Н. Н. Хрестоматия по малорусской диалектологии. – Москва: Синодальная тип., 1913. – 77 с.
5. Москаленко А. А. Методичні рекомендації для практичних занять з української діалектології. – Одеса, 1965. – 64 с.